

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæ de paralytico Lucas peculiaria habet?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

Cur autem putei non recte verti panimentum, testaceum, causa est, quia non puto domus illius panitū aut testucatum fuisse, etsi .n. erat lithostrotē & cameratē domus, huic tamen nō conuenit: magno .n. molimine nec sine eorum qui subrus sedebāt molestiā & periculo decidentibus frustis panimentum soluerent. Erant enim pedato aut fere crassitudine. Si illis supposita ligna & asseres crassi oneri ferēdo, quos ablato ad spatium infirmo demittendo sufficiens panimento ferrā, aut securi oportuit dissecari, quod eos nec aulos, nec auditores passuros fuisse nemo non videt. Ipsi scilicet terram ducent, Christo subrus confidente.

Deinde quid rōis, nēg moīs cum panimento? nēg moīs terra figularis & regule & vas testaceum. Pro panimento nūquam legi. Est igitur regula imbrex, sed lamina figulina, quā testis imponitur, ut facili depōni possit: sine strepitu itaq; & periculo regulas deponebant, deinde ligna, quā minora erant, facili amonebant. Testum Syr⁹ vocat *ἄγαρα* & quod grēcē est *ἀγαρα* per regulas, ipse habet *תבולת* de tabulato. est vero *תבולת* relal, tegere, umbrare. Telala, umbrā, hinc Mittalcha, iugurium. Testum autem proprie ideo & noster sic verit, *ἀγαρα* etiam idem est.

§. 3. Quid cogitis mala in cordib. vestris. Mali omitterendum est: nam ex Matthæo translatum huc non pertinet. Vtrumq; dixisse Dominum non dubito. Primum quasi leuius cogitationes inceperat. Quid cogitis in cordibus vestris, cum autem illi cogitatione responderent, recte se cogitare, meritoq; ipsum blasphemiz in curare. Iterum vrget, quid cogitis mala in cordibus vestris? Quædam etiam Græca habent *πονηρόν*. Tullit lectum, est in Latino, Græcus tantum habet *ἀγαθόν*. Syrus habet, *lectum suum*. Quidam tamen libri addunt, *תבולת*.

VERSVS 30. & sequentes.

Et murmurabant Pharisei & Scribae eorum, dicentes ad discipulos eius: Quare cum publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? Et respondens Iesus, dixit ad illos: Nō egent qui sani sunt medico, sed qui male habent. Nō veni vocare iustos, &c.

QVÆSTIO I.

Quæ in lectione notanda sint?

§. 1. *Ὁ Ἰησοῦς ἀντὶς αὐτῶν*, quidam omittūt *αὐτῶν*, meliores cum Latino & Syro legunt: Beza hunc locum primo vertit hoc modo: qui autem ex eis erant Scribae & Pharisei, sed admonitus eos Christum non potuisse reprehendere, sic eadem in mensā pascentur mutauit.

Noster interpres legit: *ὁ Ἰησοῦς οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς ἀντὶς αὐτῶν πρὸς τὴν μαθητῶν αὐτοῦ*. Syrus eodem modo, nisi quod *ἀντὶς* omittit, quod Erasmus & alii Codices et omittunt. Ipsorum autem Scribas & Phariseos appellat qui eos instruebant, erantq; Sectæ eorum, aut conabantur eos ad frugem reducere.

V. 31. Qui male habent, Syrus habet *רביש ביש* qui male affecti sunt, *debisich bisch ghabin*.

V. 32. Non veni vocare iustos, multi libri addunt, Enim, contra Græcos, Syros, & nonnullos Latinos.

V. 33. Frequenter ieiunare. Syrus dixit *תעבורא* ponitantes, verē, sincerē.

V. 35. Græca habent *καὶ τὸν* & cum ablatus fuerit, Adami Conzen in Euang. Tom. II.

Latinus & Syrus non habent, idque rectius.

V. 36. Syrus & vetus liber, non replet frustum arecenti.

V. 36. Pro *ἐξῆντι*, *σινδὴν* seu *rumpit*, & *συμφορῶν* quædam exemplaria habent *ἐξῆντι* *συμφορῶν*.

VERSVS 39.

Et nemo bibens vetus, statim vult nouū, dicit enim. Vetus melius est.

QVÆSTIO I.

Quo pertinet comparatio vini noui & veteris?

§. 1. Facillima & in vulgus nota sententia difficilis consideratione redditur. Solus eam Lucas habet, & à paucis exponitur, credo quia facilis videtur. Difficultas vero est nō modo in *ἀνθρώποις*, siue red-
ditione similitudinis, sed etiam in ipsa similitudine. Quidam enim vinum nouū vocari volunt, nō quod mustum est, sed quod nondum mediam ætatem accessit, vetus autem quod supra mediam ætatem est, ideoq; vocari *παλαιόν*, quasi iam deficiens: mediæ .n. ætatis vina probantur. Plin. l. 23. c. 1. *Sua cuiq; vino salū innocentissima, sua cuiq; ætas gratissima.* Hoc est *m d a*. Sensus igitur fuerit, si hos audiamus, eos qui vetus bibere solent, non velle nouum, quod errore consuetudinis vetus nouo præferant, cum nouum melius sit.

Hanc interpretationem non probo. Nam Christus vinum nouum, de quo hic loquitur, & versibus præcedentibus vocat mustum, quod nondum defuerit: vtres enim veteres rumpit, quod feruentis est musti.

§. 2. Constituendum igitur vetus vinum dici, quod iam omnino defæcatum, & morā maturatum est, nouum vero mustum esse. Qui vero veteri potui assuetus est, non continuo multum desiderat, dicit enim vetus esse melius. An recte ille sentiat, disputant. Quidam aiunt in multo seu nouo vino amarorem esse, quem vetustas decoquit: Verum in generosissimis vinis, qualia in Iudæa erant, multi erat præcipua suauitas. Quo autem generosius vinum est, hoc magis vetustate crascescit, & in amaritudinem corpori minime vtilem coit. Condire eo aliud minus annosum insalubre est. Non igitur mustum insuauius est, aut vinum nouum. Alia igitur causa est, cur mustum dicat minus conuenire. Mustum omne stomacho inutile, venis incundum est, capitis dolores facit, & gutturi est inutile. In ebrietatis regno primaria est eius potentia. Ideo Apostolos variis linguis loquentes musto plenos dicebant. Merito igitur assuetus vino veteri, non continuo cum vindemia spumat, mustum postulat, vt multi solent, qui noua dulcedine delectati, salubrem potum veteris vini fastidiunt.

§. 3. Quomodo sit exponenda similitudo, seu quis Christi scopus fuerit, non est difficile cognoscere, si id statuamus: Christum hac etiam demonstrare velle, quod fecit aliis duobus. Nempe longis ac frequentibus ieiuniis Apostolos non esse onerandos: vt exposui in Matthæo. Sed in argumento formando differunt.

Quidam bibentem vetus vinum aiunt esse Christum & Apostolos, eo quod viuunt communi modo, secundum veterem tamen legem Moysi, quæ paucā ieiunia præcipiebat. Nouum vinum esse genus vicæ, quod Pharisei instituerunt, in quo frequentia erant ieiunia, quorundam quidem recto animi zelo frequentata, aliorum autem vanitate iniutilia. Accedete nouam austeritatem Ioannis & eius discipulorum, quos Pharisei aliqui emulabantur, non pietatis studio, sed gloriæ.